

Pandemiplan

Dokumenttyp Plan	Dokumentnamn Pandemiplan	Antagen	Antagen av Kommunchef
Dokumentägare Säkerhetssamordnare, Kansli och IT-avdelningem	Dokumentansvarig Säkerhets- samordnare	Reviderad	Giltighet Tillsvidare
Dokumentinformation			Diarienummer
Ämnesområde Krisberedskap		Intranät	Hemsida
Andra regelverk som omnämns Smittskyddslagen (2004:168) Lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544)			

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Samhällets mål vid en pandemi.....	3
Mål och syfte	3
Planering.....	3
Lagrum.....	4
Ansvar för den svenska beredskapen.....	4
Myndigheter under regeringen	5
Folkhälsomyndigheten.....	5
Socialstyrelsen	5
Länsstyrelsen Västra Götaland	5
Västra Götalandsregionen.....	5
Kommunen	5
Samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område	6
Prioriterande åtaganden	6
Kommunledning	6
Initiala åtgärder inför en eventuell smittspridning	7
Symtom, smittspridning och allmänna hygienråd	8
Skyddsutrustning	8
Läkemedel	8
Kommunala verksamheter.....	8
HR och personalförsörjning.....	8
Omsorg	9
Utbildning - Förskoleverksamhet och grundskola.....	10
Storkök och livsmedel	10
Kommunala lokaler och lokalvård	10
Kultur och fritid.....	11
Kommunikation vid pandemi	11
Talespersoner.....	11
Strategier vid kommunikation	11
Kommunala bolag och förbund	12

Inledning

En pandemi innebär att en ny typ av influensavirus sprids och smittar människor i stora delar av världen. Det innebär ofta stora konsekvenser för vårt samhälle. Influensavirus från andra djurarter kan förändras så att de kan smitta människor. De influensavirus som har orsakat pandemier har ofta haft sitt ursprung i virus som har cirkulerat bland fåglar, anpassats vidare till grisar eller blandats med säsongsinfluensavirus. Många människor är mottagliga för ett sådant nytt influensavirus eftersom få har immunitet mot just den varianten. Därför sprids det lätt och kan orsaka större sjuklighet än säsongsinfluensor och utvecklas till en pandemi.

Samhällets mål vid en pandemi

De övergripande målen med pandemiarbetet är att:

- minimera dödlighet och sjuklighet i befolkningen
- minimera övriga negativa konsekvenser för individen och samhället

Olika strategier för att nå dessa mål är medicinska och icke-medicinska åtgärder samt kommunikationsinsatser.

Mål och syfte

Kommunens handlingsplan för influensapandemi syftar till att öka samhällets förmåga och robusthet inför en influensapandemi. Vidare utgör planen en vägledning för kommunens verksamheter i deras arbete med att ta fram mer detaljerade planer för influensapandemi.

Planering

Denna handlingsplan är den övergripande pandemiplaneringen för Färgelanda kommun. Därtill ska det finnas verksamhetsspecifika planer som går in i detalj kring hur arbetet skall bedrivas vid en influensapandemi.

Efter slutsatser av tidigare influensapandemier och underlag från bland annat Folkhälsomyndigheten rekommenderar Länsstyrelsen att myndigheter planerar för att bygga upp en god beredskap med utgångspunkt från följande scenario:

- Under en period av 6-8 veckor ska en frånvaro om minst 15 procent av de anställda hanteras
- Pandemin kan nå en kulmen under vecka två och tre, då en frånvaro på upp till 50 procent av de anställda ska kunna hanteras
- Pandemin bedöms kunna ha flera vågor och den andra vågen kan tänkas komma tre till nio månader efter den första vågen

- En viss ökning av andelen sjuka kan förekomma under en något längre period av omkring tre till fyra månader. Pandemier är inte som den årliga influensan begränsad till vintermånaderna utan kan komma vid vilken tid på året som helst
- För dem som blir sjuka kan vi räkna med en frånvaro på minst fem arbetsdagar
- Sjukdomen kommer sannolikt inte att drabba samhället likformigt, utan under en viss tid kan en betydligt större andel av arbetsstyrkan vara frånvarande, speciellt i mindre grupper

Länsstyrelsen rekommenderar dessutom kommunerna att ta höjd för hantering av dessa tre exempelscenarion i den fortsatta beredskapsplaneringen avseende utbrott av smitta:

- Scenario 1: Egen personal som har varit i utsatt område. Nu hemkommen och har konstaterat smitta
- Scenario 2: Smitta har konstaterats på ett kommunalt boende, skola eller i annan kommunal verksamhet
- Scenario 3: Kommuninvånare har konstaterats smitta men kräver ingen sjukhusvård

Lagrums

De lagar och regler som vi normalt har är de som också huvudsakligen kommer att gälla vid en pandemi. Det finns alltså ingen form av speciallagar som med automatik tillämpas om samhället blir hårt ansträngt. Smittskyddslagen (2004:168) reglerar dock hur ansvaret för bekämpning av smittsamma sjukdomar är fördelat.

För kommunens del kan en influensapandemi komma att bedömas som en extraordinär händelse, vilket innebär att kommunens plan för extraordinära händelser träder i kraft. Detta innebär att lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544) kommer att ha stor betydelse för kommunens verksamhet.

Notera att under en pandemi kan både tillfälliga lagar, (ex. pandemilagen som tillkom under covid-19 pandemin) samt tillfälliga restriktioner tillkomma.

Ansvar för den svenska beredskapen

Tre principer är centrala i det svenska krisberedskapsarbetet, nämligen ansvarsprincipen, likhetsprincipen och närhetsprincipen.

- Ansvarsprincipen innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden också har motsvarande ansvar vid en kris
- Likhetsprincipen innebär att en verksamhetsorganisation och lokalisering så långt som möjligt ska överensstämma såväl vid normala förhållanden som vid en kris
- Närhetsprincipen innebär att kriser ska hanteras på lägsta möjliga nivå i samhället

Myndigheter under regeringen

Alla myndigheter under regeringen har ett ansvar för krisberedskapen inom sina respektive verksamhetsområden.

Folkhälsomyndigheten

Myndigheten övervakar pandemins utveckling, tar fram rekommendationer och föreskrifter kopplade till pandemin samt samordnar framtagandet av vaccinationsstrategi. Vidare samordnar myndigheten smittskyddet i Sverige samt sammankallar Nationella pandemigruppen.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsens ansvar för pandemiberedskap styrs i första hand av smittskyddslagen. Myndigheten har ett ansvar att samordna smittskyddet på nationell nivå. Socialstyrelsen ska genomföra tillsyn och följa upp de föreskrifter som tas fram i samband med pandemin samt följa upp åtgärderna mot pandemin i regioner och kommuner.

Länsstyrelsen Västra Götaland

Under en pandemi ska länsstyrelsen ta fram lägesinformation om konsekvenserna i länet, och samordna information till allmänheten.

Västra Götalandsregionen

Regionen är operativt ansvarig för hälso- och sjukvården och smittskyddsarbetet inom sitt område. Det ska finnas en smittskyddsläkare som ansvarar för att planera, organisera och leda smittskyddsarbetet inom länet.

Kommunen

Kommunen ska verka för att olika aktörer i kommunen samverkar och samordnar planerings- och förberedelsearbetet inför extraordinära händelser. Kommunerna ska också verka för att samordna de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse som information till allmänheten. Kommunen ska definiera samhällsviktig verksamhet inom sitt geografiska område, se rubrik nedan.

Samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område

En verksamhet som är samhällsviktig uppfyller det ena eller båda av följande villkor:

- Samhället kan snabbt drabbas av en allvarlig kris om verksamheten slutar att fungera eller får svåra störningar, antingen isolerat eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter
- Verksamheten är nödvändig eller mycket viktig för att en kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt

Prioriterade åtaganden

Kommunens verksamheter har ett flertal prioriterade åtaganden:

- Bedriva barnomsorg, grundskola, grundsärskola och skolskjutsverksamhet
- Vård och omsorg i hemmet
- Vård och omsorgsboenden
- Hälso- och sjukvård
- Leverera/producera dricksvatten, rening av spillvatten
- Vinterväghållning
- Gemensamma övergripande stödprocesser t.ex. HR, juridik, IT och ekonomi
- Information och kommunikation
- Tillagningskök för livsmedel
- Avfallshantering

Vad gäller kommunens egna verksamheter så är det smitta inom samhällsviktiga verksamheter som kan få de största konsekvenserna. Insjuknande som leder till personalbrist av kompetenser som tekniker, krisledning, förskolelärare, lärare, vård- och omsorgspersonal kan långsiktigt leda till konsekvenser. Ytterligare område där smitta kan få allvarliga konsekvenser är ex. kommunens vattenförsörjning och räddningstjänst.

Kommunledning

Kommunens ledningsgrupp, som vid ett krisläge är kommunens krisledning, kompletteras med funktioner med specifik kunskap som till exempel MAS, säkerhetssamordnare och folkhälsostrateg. En viktig uppgift är att omfördela resurser för att upprätthålla samhällsviktiga funktioner. Det är viktigt att information som ska ut i förvaltningarna sprids till berörda, att samverka

mellan förvaltningar och att information ute i enheterna kommer upp till kommunledningen.

Initiala åtgärder inför en eventuell smittspridning

Vid tecken på eventuell smittspridning samlas krisledningen så tidigt som möjligt i en bedömningsgrupp där verksamhetschefer adjungeras. Följande bör tas i beaktande i ett inledande skede:

- Utse en arbetsgrupp för pandemin bestående av kommunikatör, MAS, säkerhetssamordnare och vid behov ytterligare tjänstepersoner. Arbetsgruppens huvudsakliga uppgifter återfinns i punkterna nedan
- Kontinuerlig omvärldsbevakning och tydliggör vem som ansvarar för detta
- Delta i samverkanskonferenser med länsstyrelsen Västra Götaland, Smittskydd i Västra Götaland samt andra kommuner och berörda aktörer. Utse ansvarig för varje samverkanskonferens
- Skapa lägesbilder regelbundet och dela med berörda. Utse ansvarig för utformning av lägesbilder och vidare spridning
- Kommunikation ska ske såväl med allmänhet som med kommunens personal och förtroendevalda. Var tydlig med hänvisning till trovärdiga källor och motverka ryktesspridning
- Utse ansvarig för kommunikation med kommunala bolag och förbund gällande exempelvis personalförsörjning och säkerställande av leverans
- Utse någon som inventerar material i alla verksamheter som kan vara i behov av utrustning
- Vid behov aktivera rutiner för maginfluensa
- Inventera smittskyddskompetens i kommunen och utbilda vid behov
- Beakta behov av att förändra regler och rutiner för besökande till kommunens verksamheter
- Beakta behov av att ställa in offentliga arrangemang i kommunens regi eller stänga viss typ av verksamhet
- Beakta reserestriktioner kopplat till tjänsteresor för kommunens anställda
- Upprätta kontaktväg via HR för att kunna fatta beslut om hur man ska agera när personal är smittad, så som möjlighet att arbeta hemifrån eller andra åtgärder
- Ta fram plan för hur kommunen ska hjälpa smittade invånare som inte själva har förmåga eller anhöriga som kan vara behjälpliga med att göra ärenden som exempelvis handla mat och medicin. Undersök

möjlighet till samverkan med andra aktörer i denna fråga, exempelvis frivilligorganisationer.

Symtom, smittspridning och allmänna hygienråd

Smittvägar beskriver på vilket sätt mikroorganismer överförs från en smittkälla till en mottaglig individ. Hur smittan sprids och vilka symtom som är vanligast samt hur vi skyddar oss med exempelvis skyddsutrustning kommuniceras ut via Folkhälsomyndigheten, regionens smittskyddsmyndighet och vårdhygien.

Skyddsutrustning

Det ska finnas ett centralt beredskapslager i kommunen så att kommunen kan klara sig upp till två månader. Detta för att säkerställa tillgång på material vid eventuellt stopp på produktion av varor. Alla kommunala verksamheter ska initialt ha möjlighet att hämta ut material från lagret. Varje sektor behöver planera för vilken utrustning som kan behövas samt ha ett litet lager i verksamheten. Kommunens upphandlare ska vara behjälplig om avtalsleverantörer ej kan leverera.

Läkemedel

Folkhälsomyndigheten förmedlar nationellt för hur behandlingsriktlinjen samt prioriteringsordning för eventuellt kommande vaccinering kommer se ut. Kommunen får information kring hur behandling skall ske via regionalt smittskydd.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska är kommunens kontaktperson avseende vaccin och antivirala läkemedel för personer med kommunal hemsjukvård. Övriga kommuninvånare hänvisas till listad vårdcentral.

Kommunala verksamheter

HR och personalförsörjning

Arbetsgivaren ansvarar för att verksamheten upprätthålls på ett så funktionellt och godtagbart sätt som möjligt, även vid ett epidemi- eller pandemiutbrott.

Personalförsörjningen kan snabbt bli en prioriterad fråga och riskbedömning, förberedelser och planering är av yttersta vikt för att hålla igång verksamheten.

För att minimera risken för smittspridning och säkra personalförsörjningen kan det innebära att arbetsgivaren behöver fatta snabba beslut om exempelvis hemarbete, återkallande av påbörjad semester och/eller beordra övertid. Personalen som utför arbetsuppgifterna behöver kunna arbeta under

så säkra förhållanden som möjligt, även under rådande pandemi. Det är därför viktigt att det systematiska arbetsmiljöarbetet fortlöper enligt rutin.

De möjligheter som arbetsgivaren har, som att ändra scheman och ta ut övertid med mera för sin personal är lösningar som måste tillämpas ansvarsfullt. För att inte riskera överansträngning och ohälsa bör arbetsmiljöbedömningar ske fortlöpande. Det finns därför anledning att söka samförstånd i största möjliga mån med berörda fackliga organisationer om tillänkta åtgärder och att hålla skyddsombud informerade.

Arbetsgivaren har genom kollektivavtal och lagstiftning möjlighet att förstärka resurser och bemanning.

Det kan bli aktuellt att personal behöver tjänstgöra i annan verksamhet än sin ordinarie arbetsplats inom kommunen. Arbetsgivaren kan med stöd av Allmänna bestämmelser (AB) § 6, beordra en arbetstagare att vikariera för en annan arbetstagare, s.k. vikariatsförordnande. Arbetsgivaren kan på så sätt ge arbetstagaren arbetsuppgifter som normalt ligger utanför arbetsskyldigheten i det ordinarie anställningsavtalet. I arbetstagarens skyldigheter ingår även att byta schema eller förskjuta arbetstiden, att arbeta utöver fastställd arbetstid, dvs. arbeta övertid och mertid samt skyldighet att fullgöra jour eller beredskap. Arbetsgivaren kan också beordra arbetstagare som normalt sätt inte arbetar natt att arbeta enstaka nätter genom att antingen förskjuta arbetstiden eller genom vikariat. Arbetsgivaren ska dock ta hänsyn till om arbetstagaren i ett visst fall har giltigt skäl att säga nej. Arbetsgivaren har också möjlighet att med stöd av kollektivavtal (AB § 10) stänga av person med misstänkt smitta från arbetet. Medarbetaren behåller då sin lön och står formellt till arbetsgivarens förfogande om andra arbetsuppgifter kan utföras som inte innebär risk för smitta. HR-enheten ska alltid kontaktas för stöd och rådgivning angående bemanning eller om avstängning av medarbetare blir aktuellt.

Omsorg

Sektor omsorg är en bred sektor med många olika samhällsviktiga verksamheter och som till viss del kräver dygnet-runt bemanning. Detta innebär att arbetsgivaren ansvarar för att verksamheten upprätthålls på ett så funktionellt och godtagbart sätt som möjligt, även vid ett epidemi- eller pandemiutbrott.

För att minimera risken för smittspridning och säkra personalförsörjningen kan det innebära att arbetsgivaren behöver fatta snabba beslut om exempelvis arbete hemifrån, återkallande av påbörjad semester och eller beordra övertid. Personalen som utför arbetsuppgifterna behöver kunna arbeta under så säkra förhållanden som möjligt, även under rådande pandemi.

Vid pandemiutbrott kan behov av särskild vårdutrustning i större skala till personal bli aktuellt. Detta ombesörjs av medicinskt ansvarig sjuksköterska med hjälp av enhetschefer.

Sektorn kommer vid pandemiskt utbrott stödja sig mer på rutiner och riktlinjer skapade av smittskydd och vårdhygien Västra Götaland där medicinskt ansvarig sjuksköterska är kontaktperson.

Utbildning - Förskoleverksamhet och grundskola

Grundskolan och förskoleverksamheten är prioriterade verksamheter enligt Skollagen.

Om det är en hög smittspridning i samhället och/eller att barn och elever blir sjuka kan det bli aktuellt att stänga skolor, förskolor. Eventuellt kan verksamheten centraliseras till en eller ett par skolor/förskolor/fritidsverksamhet i kommunen och personal omfördelas. Det är rektor i samråd med skolchef som i normal verksamhet beslutar om stängning av skola, detta sker i samråd med Smittskydd Västra Götaland. När det gäller grundskolan ska den garanterade undervisningstiden beaktas d.v.s. förlorad skoltid ska tas igen vid senare tillfälle.

Vid högsmittspridning i samhället och/eller att barn och elever blir sjuka kan det bli aktuellt att övergå till distansundervisning. Det är rektor i samråd med skolchef som beslutar om distansundervisning i skola, detta sker i samråd med Smittskydd Västra Götaland.

Storkök och livsmedel

De verksamheter som prioriteras och är igång måste ha tillgång till mat. Mat måste produceras eller levereras till kök vid förskolor, skolor, särskilda boenden och dylikt där kommunal verksamhet bedrivs. Mat kan behöva tillagas på andra ställen än de som vanligtvis används och befintliga tillagningskök kan behöva nyttjas mer än normalt. Personal kan behöva omfördelas dit de behövs bäst. Högre hygieniska krav kan behöva ställas på mathanteringen vid en pandemi både när det gäller anskaffning, förvaring, tillagning och transporter.

Det är viktigt att storköken planerar för vilken typ av skyddsutrustning som kan vara aktuell för verksamheten vid en pandemi samt har tillgång till ett verksamhetsnära lager.

Kommunala lokaler och lokalvård

Beroende på hur viruset smittar är det av vikt att se över ventilationen i byggnader där kommuner har sin verksamhet. Det är viktigt att ventilationssystem fungerar som de ska och att luftväxlingen är dimensionerad för det antal människor som vistas i lokalerna, för att

upprätthålla en god luftkvalitet och inomhusmiljö. Vistelse i små utrymmen med bristfällig ventilation kan utgöra risk för smittspridning. Generellt är det bra med god ventilation och frisk luft och en snabb vädring är en enkel åtgärd för att öka luftombytet i ett rum.

Att upprätthålla städningen och lokalvården av de kommunala lokalerna är oerhört viktigt vid en pandemi. En välstädad miljö är en viktig förutsättning för en god inomhusmiljö och arbetsmiljö. Vid en pandemi kan riktlinjer och rekommendationer komma gällande städning från ansvarig myndighet.

Kultur och fritid

Kultur och fritid är ingen obligatorisk verksamhet och det är enbart bibliotekslagen som styr (förutom kommunallagen och förvaltningslagen). Därför är det upp till kommunen att besluta om den ordinarie verksamheten ska fortsätta vara öppet och tillgängligt som vanligt eller om personal och lokaler ska koncentreras till den centrala krisledningen.

Kommunikation vid pandemi

Kommunikation vid en pandemi behöver anpassas beroende på de specifika förutsättningar som uppstår för respektive pandemi.

Kommunikationen ska utgå ifrån vilken roll kommunen har i arbetet med pandemin, vilken beredskap kommunen har och vilka åtgärder som genomförs eller planeras. Vid en pandemi är det viktigt att all kommunikation är öppen och transparent. Färgelanda kommun bör alltid kommunicera så transparent som möjligt med samtidigt värna om integritet och patientsekretess.

Talespersoner

Det ska finnas en eller flera talespersoner för pandemin, önskvärt är att utse mer än en person för att göra det mindre sårbart vid eventuell sjukdom. Varje sektor bör ha en eller flera egna talespersoner med god kännedom om den egna verksamheten. Som stöd i arbetet finns tillsammans med kommunens kommunikatör, arbetsgruppen för pandemin och kommunledningen.

Strategier vid kommunikation

- Samordning med talespersoner alternativt kontaktpersoner för pandemin innan information går ut internt och externt
- Vid behov av information som ska gå ut både internt och externt ska kommunikation till medarbetare gå via chefer eller intranät före kommunikation går ut externt

-
- I möjligaste mån samordna Färgelanda kommuns budskap med budskap som går ut regionalt från Länsstyrelsen eller Västra Götalandsregionen och nationellt ansvariga myndigheter

Kommunala bolag och förbund

Bolagen och förbunden ansvarar själva för hantering av pandemin. Kommunen samverkar och har informationsutbyte med de kommunala bolagen och förbunden.